

EL 2021-2027 perioodi piirihalduse ja viisapoliitika rahastu (BMVI) rakenduskava

Keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhindamine

Töö nr 22004226

Tartu 2022

Epp Zirk

Keskkonnanõuandja spetsialist

Kaile Eschbaum

Keskkonnanõuandja spetsialist

Sisukord

SISSEJUHATUS	4
1 OLEMASOLEV OLUKORD JA KAVANDATAVA TEGEVUSE KIRJELDUS (ÜLEVAADE RAKENDUSKAVAST)	5
2 RAKENDUSKAVA SEOSSED TEISTE STRATEEGILISTE PLANEERIMISDOKUMENTIDEGA	8
2.1 Eesti 2035.....	8
2.2 Siseturvalisuse arengukava 2020-2030	8
2.3 „Eesti välispoliitika arengukava 2030“	9
2.4 „Eesti digiühiskond 2030“	10
3 RAKENDUSKAVA ELLUVIIMISEGA KAASNEVA VÕIMALIKU OLULISE KESKKONNAMÕJU HINDAMINE	11
4 NATURA EELHINDAMINE	15
5 ASJAOMASTE ASUTUSTE SEISUKOHAD	22
KOKKUVÕTE	23

SISSEJUHATUS

Käesolev keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhinnang (edaspidi eelhinnang) koostatakse strateegilisele planeerimisdokumendile (edaspidi SPD), milleks on „Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu rakenduskava 2021-2027“.

Euroopa Liidu liikmesriikidel on vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2001/42/EÜ teatavate kavade ja programmide keskkonnamõju hindamise kohta (KSH direktiiv) kohaselt erinevate kavade/programmide puhul vajalik tuvastada, kas selle elluviimisega kaasneb tõenäoliselt oluline keskkonnamõju või mitte. KSH direktiivi artikkel 3 kehtestab plaanid ja programmid, mille puhul KSH on kohustuslik (nt maakasutuse, transpordi, energeetika, jäätmete, põllumajanduse jms osas). Teiste kavade/programmide puhul on vajalik läbi viia eelhindamine, et selgitada, kas sellel on või ei ole tõenäoliselt oluline keskkonnamõju. Eelhindamise läbiviimisel tuginetakse direktiivi II lisas sätestatud kriteeriumidele. Oluliste mõjude korral on vajalik läbi viia KSH.

Eelhindamise aluseks on konsultatsiooni läbinud rakenduskava ettepanek seisuga 03.03.2022. Euroopa Liidu (edaspidi EL) piirihalduse ja viisapoliitika rahastu (edaspidi BMVI) korraldusamet on Siseministerium.

BMVI rakenduskava koostatakse vastavalt:

- [EL määrusele nr 2021/1060](#) ning selle VI lisas toodud programmi vormile;
- [EL määrusele nr 2021/1148](#), millega on sätestatud BMVI poliitikaeesmärk, erieesmärgid ja meetmed nende erieesmärkide rakendamiseks;
- Euroopa Komisjoni esitatud juhenditele.

Siseministeriumi valitsemisala on arendamas idapiiri kaitsmise võimekust, mille raames tuleb rajada taristu ning võtta kasutusele täiendavaid seireseadmed. Projekti rahastatakse enamjaolt riigieelarvest, kuid väikeses mahus ka ELi piirihalduse ja viisapoliitika rahastust (BMVI).

Eelhinnangu eesmärk on anda kaalutletud hinnang, kas Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu rakenduskava elluviimisega võib kaasneda oluline ebasoodne keskkonnamõju. Lisaks aitavad eelhinnangu tulemused teha otsuse keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise või mittealgatamise kohta KSH direktiivile ning samas ka lähtuvalt Eesti keskkonnamõju strateegilist hindamist reguleerivatest õigusaktidest.

Eelhinnang on koostatud tulenevalt asjaolust, et kavandatakse tegevust, mille korral ei ole objektiivse teabe põhjal välistatud, et sellega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile, ja mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik. BMVI rakenduskava sisaldab tegevusi, mille tegevuspiirkonda jäävad Natura 2000 mõjualad, siis on vaja läbi viia KSH eelhindamine, et tuvastada ennekõike kas

1. rakenduskava meetmete (planeeritud tegevuste) ebasoodne mõju Natura 2000 alale on välistatud;
2. Siseministerium peab läbi viima rakenduskava keskkonnamõju strateegilise hindamise.

1 OLEMASOLEV OLUKORD JA KAVANDATAVA TEGEVUSE KIRJELDUS (ÜLEVAADE RAKENDUSKAVAST)

Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu rakenduskava hõlmab kogu Eesti territooriumi, kuid keskendub ennekõike välispiirialadel vajalikele tegevustele ja piiriületusega seotud asjaoludele. Rakenduskavas on nimetatud, et Eesti suurimad piirihalduse ja viisamenetluse katsumused ELi välispiiri kaitsmisel on piiritaristu rajamine Eesti-Vene maismaapiirile, sujuva, kuid turvalise piiriliikluse tagamine, ELi suuremahuliste IT-süsteemide (nt EES, ETIAS, SIS ja VIS) ja koostalitlusvõime toimimise tagamine ning Euroopa piiride valvamise süsteemi (EUROSUR) ja mereseiresüsteemi ajakohastamine.

Rakenduskavas on kirjeldatud meetmed, mida eelnevalt nimetatud katsumustega toimetulekuks võetakse. Meetmeid ei ole võetud piiritaristu rajamise ega mereseiresüsteemi ajakohastamise osas, kuna see ei ole käesoleva rakenduskava fookuses ning selle jaoks on kavandatud ja kavandatakse rahastust teistest allikatest. Samuti on piiritaristu rajamiseks läbi viidud või läbi viimisel eraldi mõju hindamised (nt kagupiiri jaoks¹ ning Narva jõe äärde kavandatavate seirepositsioonide osas²). Küll aga hõlmavad rakenduskava meetmed erinevate info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate arendamist, tarku ja uuenduslikke tehnoloogilisi lahendusi, analüütilise suutlikkuse tõstmist (tehisintellekt, ühtne integreeritud riskianalüüsi mudel), koostöö tõhustamist ametiasutustes ja ka erinevate asutuste vahel ning riigi võimekuse parandamist (koolitused, seadmed). Tulenevalt sellest, et kõik rakenduskavaga kavandatavad tegevused on nõrget tüüpi ja ei too endaga kaasa muutusi füüsilises keskkonnas, ei ole siinkohal asjakohane tuua keskkonnakirjeldust. Erand on Natura 2000 hindamine, mis viiakse käesoleva töö raames läbi vastavalt nõutud meetodikale ning on toodud ptk-s 4. Seal on kajastatud keskkonnainfo mahus, mis on vajalik Natura hindamise läbi viimiseks.

Rakenduskavas on kirjeldatud, et sellega nähakse ette meetmeid, millega toetatakse ELi välispiiri valvamise ja piirikontrolli võime suurendamist. Samuti aitavad need täita Euroopa piiri- ja rannikuvalve määruses 2.0³ sätestatud nõudeid, parandada teabevahetust, tagada kooskõlas ELi standarditega välispiiri kontroll ja kohaldada ELi õigustikku ühetaoliselt. Esmatähtsad on tegevused, millega toetatakse välispiiri haldamise võime säilitamist või laiendamist ja aidatakse kaasa solidaarsusele. Ühise viisapoliitika puhul on oluline jätkata konsulaartöötajate korrapärasest koolitamisest, et tagada viisaeeskirja ja ELi viisainfosüsteemi (VIS) määruse ühetaoline kohaldamine. Paralleelselt tuleb osta seadmeid, näiteks näotuvastussüsteeme. Samuti on oluline jätkata digitaalsete viisade ja infosüsteemide väljatöötamist ning kasutamist. Tähtis on viia lõpule ELi ühise viisainfosüsteemiga seotud arendusprojektid.

Rakenduskavas on nimetatud järgmised erieesmärgid ning rakendusmeetmed nende saavutamiseks:

Erieesmärk SO1: Toetus Euroopa piiri- ja rannikuvalve poolt välispiiridel rakendatavale tõhusale Euroopa integreeritud piirihaldusele, mille eest jagavad vastutust Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet ning piirihalduse eest vastutavad riiklikud asutused, et hõlbustada seaduslikku piiriületust, ennetada ja avastada ebaseaduslikku sisserännet ja piiriülest kuritegevust ning hallata tõhusalt rändevooge.

Rakenduskavas on nimetatud järgmised rakendusmeetmed erieesmärgi saavutamiseks:

¹ "Kagupiiri maismaasa põhiprojekti keskkonnamõju hindamise eelhinnang", Lemma OÜ, 2020.

² Eelhinnangu koostamise ajal on lõppfaasis Lemma OÜ poolt koostatav „Politsei- ja Piirivalveameti Narva jõe äärde kavandatavate seirepositsioonide keskkonnamõju hindamine“. Aruande avalik arutelu toimus 26.01. 2022. [3 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=celex:32019R1896](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=celex:32019R1896) (EL) 2019/1896

- a) piirikontrolli tugevdamine kooskõlas määruse (EL) 2019/1896 artikli 3 lõike 1 punktiga a:
- suurendades suutlikkust teha välispiiridel kontrolle ja seiret, sealhulgas tugevdades meetmeid seadusliku piiriületuse lihtsustamiseks ja, kui see on asjakohane, meetmeid,
 - mis on seotud piiriülese kuritegevuse, eelkõige rändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise, inimkaubanduse ja terrorismi ennetamise ja avastamisega välispiiridel;
 - mis on seotud pidevalt kõrge rändetaseme haldamisega välispiiridel, sealhulgas tehnilise ja operatiivtoe
 - kaudu, ning mehhanisme ja menetlusi haavatavate isikute ja saatjata alaealiste tuvastamiseks ning rahvusvahelist kaitset vajavate või seda taotleda soovivate isikute tuvastamiseks, samuti suutlikkust anda sellistele isikutele teavet ja neid edasi suunata;
 - rakendades Schengeni alal piirikontrolliga seotud tehnilisi ja operatiivmeetmeid, samal ajal säilitades inimeste vaba liikumise selle piires;
 - analüüsid sisejulgeolekuohte ja selliseid ohte, mis võivad mõjutada välispiiride toimimist või turvalisust;
- b) Euroopa piiri- ja rannikuvalve arendamine, toetades piirihalduse eest vastutavaid riiklikke ametiasutusi meetmete võtmisel, mis on seotud võimearendusega, ühise suutlikkuse suurendamisega, ühishangetega ja ühiste standardite kehtestamisega ning muude meetmete võtmisel, mille eesmärk on ühtlustada liikmesriikide ning Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti vahelist koostööd ja koordineerimist;
- c) riigi tasandil koostöö tõhustamine piirikontrolli või piiril täidetavate ülesannete eest vastutavate riiklike ametiasutuste vahel ning tõhustatud koostöö liidu tasandil kas liikmesriikide vahel või ühelt poolt liikmesriikide ja teiselt poolt asjaomaste liidu organite, ametite ja asutuste või kolmandate riikide vahel;
- d) välispiire käsitleva liidu *acquis'* ühtse kohaldamise tagamine, sealhulgas rakendades soovitusi, mis on antud selliste kvaliteedikontrolli mehhanismide raames nagu määruse (EL) nr 1053/2013 kohane Schengeni hindamismehhanism, määruse (EL) 2019/1896 kohased haavatavuse hindamised ja riiklikud kvaliteedikontrolli mehhanismid;
- e) piirihalduse valdkonnas suuremahuliste IT-süsteemide ja eelkõige SISi, ETIASe, EESi ja Eurodaci loomine, käitamine ja hooldamine piirihalduse eesmärgil vastavalt liidu õigusele, sealhulgas selliste suuremahuliste IT-süsteemide ja nende sidetaristu koostalitlusvõime, ning meetmed andmete kvaliteedi ja teabe esitamise parandamiseks.

Rakenduskavas on nimetatud ka võimalike meetmete esialgne loetelu:

- EUROSURI arendamisega seotud meetmed (IKT-süsteemid, seadmed, tehnoloogia jne);
- koostalitlusvõime paketi ja ELi suuremahuliste IT-süsteemidega seotud meetmed;
- meetmed, mille eesmärk on arendada Euroopa piiri- ja rannikuvalve riiklikke komponente (nt ekspertide lähetamine Frontexisse);
- koolitused;
- Frontexi standarditele vastavad piirivalve- ja -kontrolliseadmed (patrullsoidukid, UTVd, mehitamata õhusõidukid, kaamerad jne);
- migratsioonijärelevalve seadmed (dokumendilugejad, biomeetriliste andmete tehnoloogia jne).

Erieesmärk SO2: Toetus ühisele viisapoliitikale, et tagada ühtlustatud lähenemisviis viisade väljastamisele ja hõlbustada õiguspärast reisimist, aidates samal ajal ennetada rände- ja julgeolekuriske

Erieesmärgi saavutamiseks on rakenduskavas kirjeldatud järgmised rakendusmeetmed:

- a) tõhusate ja kliendisõbralike teenuste osutamine viisataotlejatele, säilitades samal ajal viisamenetluse turvalisuse ja terviklikkuse ning austades täielikult taotleja või viisaomaniku inimväarikust ja puutumatust kooskõlas määruse (EÜ) nr 767/2008 artikli 7 lõikega 2;
- b) liikmesriikide toetamine viisade väljastamisel, sealhulgas määruse (EÜ) nr 810/2009 artiklis 25 osutatud piiratud territoriaalse kehtivusega viisade puhul, mida väljastatakse humanitaarkaalu põhistel, riiklikes huvides või rahvusvaheliste kohustuste tõttu;
- c) viisapid käsitleva liidu acquis' ühetaolise kohaldamise tagamine, sealhulgas ühise viisapoliitika edasiarendamine ja ajakohastamine;
- d) liikmesriikide viisataotluste menetlemise alase koostöö eri vormide arendamine;
- e) ühise viisapoliitika valdkonnas suuremahuliste IT-süsteemide ja eelkõige VISi loomine, käitamine ja hooldamine vastavalt liidu õigusele, sealhulgas selliste suuremahuliste IT-süsteemide ja nende sidetaristu koostalitlusvõime, ning meetmed andmete kvaliteedi ja teabe esitamise parandamiseks.

Võimalike meetmete esialgne loetelu on rakenduskavas järgmine:

- VISi arendus (prioriteet): digitaalse viisa ja e-rakenduse arendamine koostöös Euroopa Komisjoniga;
- biomeetriliste andmete seadmete hankimine;
- konsulaartöötajate koolitus ja praktika;
- väliste teenuseosutajate auditid.

2 RAKENDUSKAVA SEOSSED TEISTE STRATEEGILISTE PLANEERIMISDOKUMENTIDEGA

Käesolevas peatükis on toodud need strateegilised dokumendid, mis on aluseks BMVI rakenduskava poliitikaeesmärkide ja erieesmärkide täitmiseks. Üldiselt on selle rakenduskava mõju muude riiklike dokumentide elluviimisele positiivne.

2.1 Eesti 2035

“Eesti 2035”⁴ on riigi pikaajaline arengustrateegia. Selle loomise eesmärk on kasvatada ja toetada meie inimeste heaolu selliselt, et Eesti oleks kahekümne aasta pärast parim koht elamiseks ja töötamiseks. „Eesti 2035” on strateegilise juhtimise tööriist, mis võimaldab kooskõlastada riigi pikaajalist strateegilist planeerimist ja finantsjuhtimist, arvestades riigi rahanduse võimalusi. Tegemist on strateegiaga, mis soodustab Riigikogu ja Vabariigi Valitsuse koostööd Eesti arengu ühtse juhtimise tagamiseks ning tugevdab erinevate strateegiliste poliitikadokumentide vahelisi seoseid. Strateegia „Eesti 2035” viiakse ellu peamiselt valdkondlike arengukavade ja vastavate valdkondade programmide kaudu. Seda saavad kasutada ka kohalikud omavalitsused ning avaliku, era- ja kodanikusektori organisatsioonid strateegilise planeerimise aluseks. Strateegia „Eesti 2035” seab viis pikaajalist strateegilist eesmärki, mis on väärtuspõhised eesmärgid ja mis on aluseks riigi strateegiliste valikute tegemisel, mille elluviimisele aitavad kaasa kõik Eesti strateegilised arengudokumendid:

- Eesti inimesed on targad, aktiivsed ja hoolivad oma tervisest.
- Eesti ühiskond on hooliv, koostöömeelne ja avatud.
- Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik.
- Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond.
- Eesti on uuendusmeelne, usaldusväärne ja inimesekeskne riik.

BMVI mõlema erieesmärgi meetmed lähtuvad Eesti 2035 suundadest.

2.2 Siseturvalisuse arengukava 2020-2030

Siseturvalisuse arengukava⁵ üldeesmärgiks on seatud, et Eesti inimesed tunnevad, et nad elavad vabas ja turvalises ühiskonnas, kus igaühe väärtus, kaasatus ja panus kogukonna turvalisusesse loovad ühe turvalisima riigi Euroopas. Koostöös parandatakse elukeskkonda, vähendatakse ohtu elule, tervisele, varale ja põhiseaduslikule korrale ning tagatakse kiire ja asjatundlik abi.

Arengukavas on seatud järgmised alaeesmärgid ja nende juures toodud tegevussuunad:

- **Ennetava ja turvalise elukeskkonna kujundamine Eesti on ohutu elukeskkonna ja turvaliste kogukondadega ühiskond, kus elanikud oskavad turvalisusriske märgata, neid vältida ja vajadusel neile adekvaatselt reageerida. Tehakse mitmekesisist ennetustööd, mida iseloomustab valdkondade ülesus, kogukonnakesksus ja eri partnerite koostöö. Igaühe kaasatus ja panus iseenda ning kogukonna turvalisusesse vähendab ohtu elule, tervisele, keskkonnale ja varale.** Tegevussuunad: terviklikum ja igaühe panusel põhinev ennetustöö turvalisuse tagamiseks, vähem inimkannatanutega õnnetusi, vähem vägivalda, turvalisem avalik ruum, kaitstum vara, ohutum keskkond

4 Eesti 2035

5 Siseturvalisuse arengukava 2020–2030

- **Kiire ja asjatundlik abi** Inimesed tunnevad ennast kaitstuna ja avalikus kohas turvaliselt. Ohtu sattumisel on abi saamine ja osutamine kiire ja asjatundlik. Suurendatud on võimekust paljude kaasabil ohule reageerida ja leevendada ohu realiseerumisel tekitatud kahju. Järelevalvet avaliku ruumi üle ja sündmuste lahendamist toetavad vähem bürokraatlik õiguskeskkond ning jätkusuutlikud innovaatilised infotehnoloogia- ja sidelahendused. Tegevussuunad: avaliku korra tagamise ja pääste valmisoleku planeerimine, teadete kiire vastuvõtmine, abivajaduse täpne väljaselgitamine ja abi väljasaatmine, reageerimine õnnetustele ja ohtudele, sündmuste lahendamine.
- **Kindel sisejulgeolek -Eesti sisejulgeolek on kindel ning seda ohustavad tegurid on hästi teadvustatud ja maandatud mitmesuguste riigisiseste tegevuste ja rahvusvahelise koostöö kaudu. Eesti elanikud ning avalik, kolmas ja erasektor on valmis tulema toime erinevate Eestit ohustavate kriisidega.** Tegevussuunad: põhiseadusliku korra tagamine, raske ja organiseeritud kuritegevuse vastane võitlus, kriisideks valmisolek ja nende lahendamine ning piirihaldus
- **Eesti arengut toetav kodakondsus-, rände- ja identiteedihalduspoliitika - Eesti kodakondsus, rände- ja identiteedihalduspoliitika on usaldusväärsed, innovaatilised ja inimesekesksed, toetades Eesti arengut, ühiskonna sidusust ja toimimist ning tagades siseturvalisust.** Tegevussuunad: tasakaalustatud rändepoliitika, tasakaalustatud kodakondsuspoliitika, usaldusväärne ja turvaline identiteedihalduspoliitika.
- **Tark ja innovaatiline siseturvalisus - Siseturvalisuse asutused on atraktiivsed tööandjad ja inimesed teevad tähendusrikast tööd. Siseturvalisuse valdkonnas tegutsevad asjatundlikud, võimekad ja pühendunud inimesed.** Tegevussuunad: siseturvalisuse tagamisel ollakse uuendusmeelsed, kasutatakse tarku ja innovaatilisi lahendusi. Inimeste hoidmine ja arendamine, Innovatsiooni ja tõendus põhise poliitikakujundamise edendamine.

BMVI rakenduskava aluseks on STAK 2020 -2030. BMVI piirihaldusega seotud meetmed (erieesmärk 1) aitavad saavutada alaprogrammi „Kindel sisejulgeolek“ eesmärgi ning viisapoliitika meetmed (erieesmärk 2) alaprogrammi „Eesti arengut toetav kodakondsus-, rände- ja identiteedihalduspoliitika“ eesmärgi.

2.3 „Eesti välispoliitika arengukava 2030“

Välispoliitika arengukava 2030⁶ hõlmab riigi välispoliitilist tegevust aastani 2030 ning see on välja töötatud selleks, et tagada Eesti huvide elluviimine muutuv keskkonnas.

Arengukavas on üldeesmärgiks seatud Eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimine läbi aegade, Eesti Vabariigi iseseisvuse ja sõltumatuse kindlustatus rahvusvahelistes suhetes; heaolu kasv Eestis ning eestlaskonna huvide kaitse võõrsil; Eesti kasvav panus üleilmsesse kestlikku arengusse. Üldeesmärgile lisaks on sõnastatud alaeesmärgid:

- Eesti julgeolek on tagatud ja heaolu kasvab;
- Eesti kodanike heaolu kasvab soodsama välismajanduskeskkonna kaudu, mille tagab kaubandustõkete vähendamine, ekspordi edendamine ja välisinvesteeringute jätkusuutlik kasv ning turismi arengu toetamine;
- Eesti kodanikele on konsulaarteenused tõhusalt kättesaadavad, eestlased on teadlikumad reisijad;
- Eestil on tugev välisteenistus

Seatud eesmärgi viiakse ellu välispoliitika kolme strateegilise suuna tugevdamisel:

- julgeolek, rahvusvaheliste suhete stabiilsus ja kestlik areng;
- välismajandus;
- eestlaskond võõrsil.

⁶ Eesti välispoliitika arengukava 2030

Arengukava elluviimise edukus sõltub välisestest ja diplomaatidest ning heast koostööst partneritega. Välispoliitika tegevusi kavandades ja ellu viies arvestatakse läbivalt, et Eesti maine ja mõjukus kasvaks.

BMVI rakenduskava viisapoliitika tegevused lähtuvad arengukava 1. strateegilisest suunast – julgeolek, rahvusvaheliste suhete stabiilsus, kestlik areng.

2.4 „Eesti digiühiskond 2030“

Eesti digiühiskonna arengukava 2030⁷ sisaldab visiooni ja tegevusplaani, kuidas Eesti majandust, riiki ja ühiskonda digitehnoloogia abil järgmise kümnendi jooksul edasi arendada.

Digiühiskonna 2030. aasta visioon on, et Eesti oleks täis digiväge, mis tähendab, et :

- meie elukorraldus on vägev – on lihtne teha asju, mida vajame või tahame;
- oleme digiväega kaitstud – meie digielu on turvaline ja lähme digiarengus julgelt edasi;
- meie majandus on digiväeline – digilahendused on kogu majanduse mootor;
- digiväel väärtustame iga inimest ja loome ühist;
- Eestis on väetatud pind tulevikulahenduste loomiseks.

Visiooni elluviimiseks on arengukavas seatud täpsemad eesmärgid ja kavandatud tegevussuunad kolmel alal:

- arendada digiriiki ehk digilahenduste kasutamist avalikus sektoris
- arendada elektroonilist sidet ehk ühenduvust
- arendada riiklikku küberturvalisust

BMVI rakenduskava mõlemad erieesmärgid sisaldavad euroopaüleseid IT-lahenduste loomise ja kasutamise meetmeid, mille elluviimisel arvestatakse digiühiskonna arengukava suundasid arendada digiriiki ehk digilahenduste kasutamist avalikus sektoris ning arendada riiklikku küberturvalisust.

⁷ Eesti digiühiskond 2030

3 RAKENDUSKAVA ELLUVIIMISEGA KAASNEVA VÕIMALIKU OLULISE KESKKONNAMÕJU HINDAMINE

Käesolevas peatüki eesmärk on tutvustada keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhinnangu lähenemisviisi ja tulemusi. Arvestades rakenduskava tegevuste iseloomu ja olemust, käsitletakse käesolevas peatükis teemasid, mis on asjakohased. Võttes arvesse rakenduskava ulatust, määratletud poliitikaeesmärke ja erieesmärke ning asjaolu, et ülesandeks on oluliste keskkonnamõjude eelhinnangu läbiviimine, on hindamise lähenemisviisi aluseks kvalitatiivne eksperthinnang. Võttes arvesse rakenduskava strateegilist taset, tuleb märkida, et praeguses etapis puudub rakenduskavaga kavandatavate tegevuste kohta üksikasjalik teave, mistõttu ei saa eelhinnang konkreetseid mõjusid täpselt kirjeldada ja hinnata, vaid võimalik on anda pigem üldine hinnang. Vajadusel annab eelhinnang sellistel juhtudel tingimused edasisteks hilisemateks etappideks.

Tabelis 3-1 (peatüki lõpus) on kontrollnimekirjana esitatud kõigi erieesmärkide ja nende raames kavandatavate projektide mõjuhinnangud.

BMVI rakenduskava eesmärk ei ole otseselt kavandada tegevusi, mis kuuluks Nõukogu direktiivis 2011/92/EL nimetatud (teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta) projektide hulka. Samuti ei kuulu BMVI rakenduskava nende dokumentide alla, millele keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimine on kohustuslik vastavalt nõukogu direktiivile 2001/42/EÜ teatavate kavade ja programmide keskkonnamõju hindamise kohta.

Riiklikul tasandil ei ole Eesti seaduste kontekstis BMVI rakenduskava eesmärk luua raamistikku arendustele ja tegevustele, mis on nimetatud KeHJS-e § 6 lõikes 1 (olulise keskkonnamõjuga tegevus). Käesoleval juhul on eelhindamine läbi viidud tulenevalt KeHJS-e § 33 lg 1 p 4 toodust, kuna see on aluseks tegevusele, mille korral ei ole objektiivse teabe põhjal välistatud, et sellega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile, ja mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik. Võimaliku ebasoodsa mõju tuvastamiseks on vajalik läbi viia Natura eelhindamine (vt ptk 4), mida on võimalik läbi viia vaid KSH eelhindamise käigus.

Käesoleval juhul on tegemist sellise strateegilise tasandi dokumendiga, mis ei too kaasa koheseid muutusi (füüsilises) keskkonnas, samuti ei kavandata tegevusi, millega kaasneks otsene tegevus looduskeskkonnas. Seetõttu puuduvad ka otsesed ebasoodsad mõjud, mida saaks selles etapis konkreetselt kirjeldada ja hinnata, samuti ei ole ette näha, et edasistes etappides tegevuste sisu täpsustudes ilmneks asjaolusid, mis toovad kaasa võimaliku ebasoodsa mõju avaldumise. Kui selline olukord peaks siiski ilmema, siis vastavalt kehtivale seadusandlusele on vaja keskkonnas reaalseid muudatusi ja koormuse tõusu põhjustavate tegevuste jaoks enne muudatuste elluviimist koostada ehitusprojekt või hankida vastav luba, millele KeHJSes sätestatud juhtudel antakse eelhinnang ja/või viiakse läbi keskkonnamõju hindamine.

Rakenduskavas on nimetatud rahastatavate projektide all näiteks erinevaid koolitusi ja koostöö tegevusi (sh lähetusi), piirikontrolliseadmete ja seiretehnika soetamist, tegevustoetuseid, IKT arendusi. Nimetatud tegevuste elluviimisega ei kaasne üldjuhul tegevusi füüsilises keskkonnas ja sellega ei kaasne olulist mõju keskkonnale.

Tabel 3-1 BMVI rakenduskavaga plaanitavate tegevuste mõju hinnang

Poliitikaeesmärk	Erieesmärk	Rahastamiskavas nimetatud projektid	Mõjuhinnang
Tagada tugev ja tõhus Euroopa integreeritud piirihaldus välispiiridel, aidates seeläbi tagada liidus kõrgetasemelise sisejulgeoleku, samal ajal kaitstes inimeste vaba liikumist liidu piires, ning järgides täielikult asjaomast liidu <i>acquis</i> 'd ning liidu ja liikmesriikide rahvusvahelisi kohustusi, mis tulenevad rahvusvahelistest lepingutest, mille osalised nad on.	SO1 toetada Euroopa piiri- ja rannikuvalve poolt välispiiridel rakendatavat tõhusat Euroopa integreeritud piirihaldust, mille eest jagavad vastutust Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet ning piirihalduse eest vastutavad riiklikud asutused, et hõlbustada seaduslikku piiriületust, ennetada ja avastada ebaseaduslikku sisserännet ja piiriülest kuritegevust ning hallata tõhusalt rändevooge	EES (riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem), ETIAS (Euroopa reisiinfo ja - lubade süsteem) seadmed; BioMiddle litsentsid ja tootetugi; videospektraalvõrdleja 3. astmele; luubid, valgustusseadmed, mikroskoobid, statsionaarsed ja mobiilsed seadmed koos tarkvara ja tootetoga jne.	Seadmete soetamisel puudub seos looduskeskkonnaga, tegevus ei avalda olulist otsest mõju keskkonnale.
		Droonid	Droonide soetamisel puudub seos looduskeskkonnaga, tegevus ei avalda olulist otsest mõju keskkonnale.
		Ida- ja kagupiiri seadmed (kaamerad, serverid, võrgu- ja turvaseadmed, valveseadmed, radarid, droonituvastus- ja tõrjeseadmed, tehnikute tööriistad)	Seadmete soetamisel puudub seos looduskeskkonnaga, seadmeid kasutatakse piiril olemasoleval piiritaristul. Tegevus ei avalda olulist otsest mõju keskkonnale.
		Maismaasõidukid (künoloogiabussid, piiripatrulli bussid)	Maismaasõidukite soetamisel puudub seos looduskeskkonnaga, sõidukite kasutamine toimub olemasoleval selleks otstarbeks mõeldud taristul. Tegevus ei avalda olulist otsest mõju keskkonnale.
		Luhamaa juhtimispunkti kaasajastamine (ümberehitus, inventar, seadmed)	Toetab kagupiiri väljaehitamist. Tegevused Luhamaa juhtimispunktis on lokaalse iseloomuga ning tegevused toimuvad olemasoleva hoone piires. Tegevus ei avalda olulist otsest mõju keskkonnale.
		KILP jätkuarendused (*ainult piirivalvega seotud arendused, nt EUROSUR liides)	Info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate jätkuarenduste arendamisel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevus ei avalda olulist otsest mõju keskkonnale.
		Seiretehnikute tööjõukulu ja koolituskulu (kuni 2029 lõpp)	Projekti vahendite kasutamisel tööjõu- ja koolituskulu katmiseks ei ole seost looduskeskkonnaga. Tegevus ei avalda olulist otsest mõju keskkonnale.
		Seiretehnika ülalpidamis- ja hoolduskulu	Seadmete korrektne toimimine ja hooldus vähendavad potentsiaalset rikete ja avariide ohtu, seega kaudselt on mõju looduskeskkonnale positiivne. Tegevused füüsilises keskkonnas ei avalda olulist otsest mõju keskkonnale.
		Automatiseeritud piiriületuse toimivuse tagamine piiripunktides	Kavandatavad ei too kaasa muutusi füüsilises keskkonnas ja ei avalda olulist otsest mõju keskkonnale.
		EBCG-i panustamisega seotud uute ametnike koolitused.	Projekti vahendite kasutamisel koolituskulude katmiseks ei ole seost looduskeskkonnaga. Tegevus ei avalda olulist otsest mõju keskkonnale.
Kontaktametniku lähetamine Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti juurde	Projekti vahendite kasutamisel ametniku lähetuskulude katmiseks ei ole seost looduskeskkonnaga. Tegevus ei avalda olulist otsest mõju keskkonnale.		

	<p>Veesõidukite juhtimisoskuste koolitused, I astme piirikontrolli koolitused (turvatrükised ja trükitehnikad; intervjuerimine ja profileerimine; piirikontroll merepiiril; sõidukite kontroll), II astme piirikontrolli koolitused (võltsingute tuvastamine ekspertidele; inimkaubandus; varastatud sõidukite tuvastamine; intervjuerimine ja profileerimine; trükikoja külastus; näotuvastus; <i>advanced level document officer course</i>), Arendusalased koolitused (III astme piirikontrolli ekspertide koolitus, EUCARIS kasutajad; eristaatusega isikute ja vara kohtlemise koolitus; kultuurid, usundid, radikaliseerumine), Riigipiiri valvamise taktika täiendkoolitused (sh andmebaaside kasutamine, meeskonnakoolitused, juhtimisalased koolitused, erisõidukite juhtimise koolitused); õigusalsed koolitused, keelekoolitused, Koolitus PPA töötajate ettevalmistuseks tööks kõrgema riskiga piirkonnas (mini HEAT).</p>	Projekti vahendite kasutamise koolituskulude katmiseks ei ole seost looduskeskkonnaga. Tegevus ei avalda olulist otsest mõju keskkonnale.
	EES jätkuarendused	Info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate jätkuarenduste tegemisel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevus ei avalda olulist otsest mõju keskkonnale.
	ETIAS jätkuarendused	Info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate jätkuarenduste tegemisel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevus ei avalda olulist otsest mõju keskkonnale.
	SIS (Schengeni infosüsteem) jätkuarendused	Info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate jätkuarenduste tegemisel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevus ei avalda olulist otsest mõju keskkonnale.
	Koostalitlusvõime komponentide arendus ja süsteemi kasutuselevõtt	Kavandatavad arendused ja süsteemi kasutuselevõtuga seonduvad kulud ei too kaasa muutusi füüsilises keskkonnas ja ei avalda olulist otsest mõju keskkonnale.
	EES andmekeskuste rent	Tegevusel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevus ei avalda olulist otsest mõju keskkonnale.
	Ülalpidamine ja ETIAS riikliku üksuse kulud	Tegevusel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevus ei avalda olulist otsest mõju keskkonnale.
	EES ülalpidamine	Tegevusel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevus ei avalda olulist otsest mõju keskkonnale.
	SIS ülalpidamine ja hooldus	Tegevusel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevus ei avalda olulist otsest mõju keskkonnale.
	Koostalitlusvõime ülalpidamine ja hooldus	Tegevusel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevus ei avalda olulist otsest mõju keskkonnale.
SO2 toetada ühist viisapoliitikat, et tagada ühtlustatud lähenemisviis viisade väljastamisele ja hõlbustada õiguspärast	Näokujutise ja sõrmejälje hõive seadmed	Viisamenetluse digitaliseerimist toetavate seadmete soetamisel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevus ei avalda olulist otsest mõju keskkonnale.

reisimist, aidates samal ajal ennetada rände- ja julgeolekuriske.			
	SO2 toetada ühist viisapoliitikat, et tagada ühtlustatud lähenemisviis viisade väljastamisele ja hõlbustada õiguspärasest reisimist, aidates samal ajal ennetada rände- ja julgeolekuriske.	Euroopa Liidu ühtne e-viisa ja e-taotluskeskkonna rakendamine	Viisamenetluse digitaliseerimist toetavate seadmete soetamisel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevus ei avalda olulist otsest mõju keskkonnale.
		Viisamenetlejate koolitamine ja stažeerimisprogramm, Schengeni hindamiseks riiklike ekspertide ettevalmistamine	Projekti vahendite kasutamisel koolituskulude katmiseks ei ole seost looduskeskkonnaga. Tegevus ei avalda olulist otsest mõju keskkonnale.
		Ühisauditid ja viisamenetluspraktika	Projekti vahendite kasutamisel auditite ja praktika kulude katmiseks ei ole seost looduskeskkonnaga. Tegevus ei avalda olulist otsest mõju keskkonnale.
		Riigisisese viisaregistri arenduste II etapp	Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) arenduste kuludel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevus ei avalda olulist otsest mõju keskkonnale.
	VIS määruse muudatuste rakendamine	IKT arenduste kuludel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevus ei avalda olulist otsest mõju keskkonnale.	

4 NATURA EELHINDAMINE

Natura 2000 on üleeuroopaline kaitstavate alade võrgustik, mille eesmärk on tagada haruldaste või ohustatud lindude, loomade ja taimede ning nende elupaikade ja kasvukohtade kaitse või vajadusel taastada üleeuroopaliselt ohustatud liikide ja elupaikade soodne seisund. Natura 2000 loodusalad (LoA) ja linnualad (LiA) on moodustatud tuginedes Euroopa Nõukogu direktiividele 92/43/EMÜ (nn loodusdirektiiv) ja 2009/147/EÜ (nn linnudirektiiv).

Natura hindamine on menetlusprotsess, mida viiakse läbi vastavalt loodusdirektiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigetele 3 ja 4. Käesolevas töös tuginetakse hindamise läbiviimisel Euroopa Komisjoni juhendile „Natura 2000 aladega seotud kavade ja projektide hindamine. Metoodilised suunised elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigete 3 ja 4 sätete kohta“⁸ ja juhendile "Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis"⁹

Vastavalt loodusdirektiivi põhimõtetele tuleb iga kava või projekti puhul kaaluda võimalikku mõju Natura 2000 võrgustiku alade kaitse-eesmärkidele. Kui kaalumise viiakse läbi Natura hindamise protsessis kõikidel juhtudel samade protseduuri etappide ja sammude alusel, siis tulenevalt kõrgema tasandi strateegiliste dokumentide/kavade detailsusastmest on nende hindamises siiski teatavaid erisusi. Täpsemalt, Natura hindamise peamine eesmärk on vältida ja vähendada kahjulikku mõju Natura alade terviklikkusele. Natura hindamise võimaliku ulatuse ja täpsusastme määrab ära strateegilise planeerimisdokumendi/kava täpsusaste, st Natura hindamise täpsusaste ja põhjalikkus peavad olema proportsionaalsed strateegilise hinnatava dokumendi sisuga. Kavade puhul, mille puhul ei ole võimalik kindlaks teha mõju üksikutele aladele, tuleks analüüsis miinimumnõudena keskenduda võimalikule mõjule ja peamistele riskidele; alapõhist mõju tuleb seejärel analüüsida projekti tasandil.

Käesoleva töö raames viiakse läbi Natura hindamise esimene etapp, eelhindamine, dokumendile „Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu rakenduskava 2021-2027“. Eelhindamise eesmärgiks on kavandatava tegevuse tõenäoliste mõjude prognoosimine Natura aladele, mille tulemusena saab otsustada, kas ja millises mahus on vajalik liikuda asjakohase (ehk täis)hindamise etappi. Eelhindamise tulemused on esitatud järgnevatel alapeatükkides.

Kavandatava tegevuse seotus kaitsekorraldusega

Kavandatav tegevus ei ole seotud ega vajalik ühegi Natura 2000 võrgustiku ala kaitsekorraldamisega ning ei aita otseselt ega kaudselt kaasa alade kaitse-eesmärkide saavutamisele.

⁸ Natura 2000 aladega seotud kavade ja projektide hindamine. Metoodilised suunised elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigete 3 ja 4 sätete kohta. Brüssel, 28.9.2021
⁹ Kutsar, R.; Eschbaum, K. ja Aunapuu, A. 2019. Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis. Tellija: Keskkonnaamet.

Informatsioon kavandatava tegevuse kohta ja mõjupiirkonda jäävate Natura alade kirjeldus

Kavandatavaks tegevuseks on dokumendis „Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu rakenduskava 2021-2027“ seatud eesmärgid, rakendusmeetmed ja nende elluviimiseks rahastatavad tegevused (projektid). Ülevaade rakenduskavast ja eesmärkidest on leitav aruande peatükis 1.

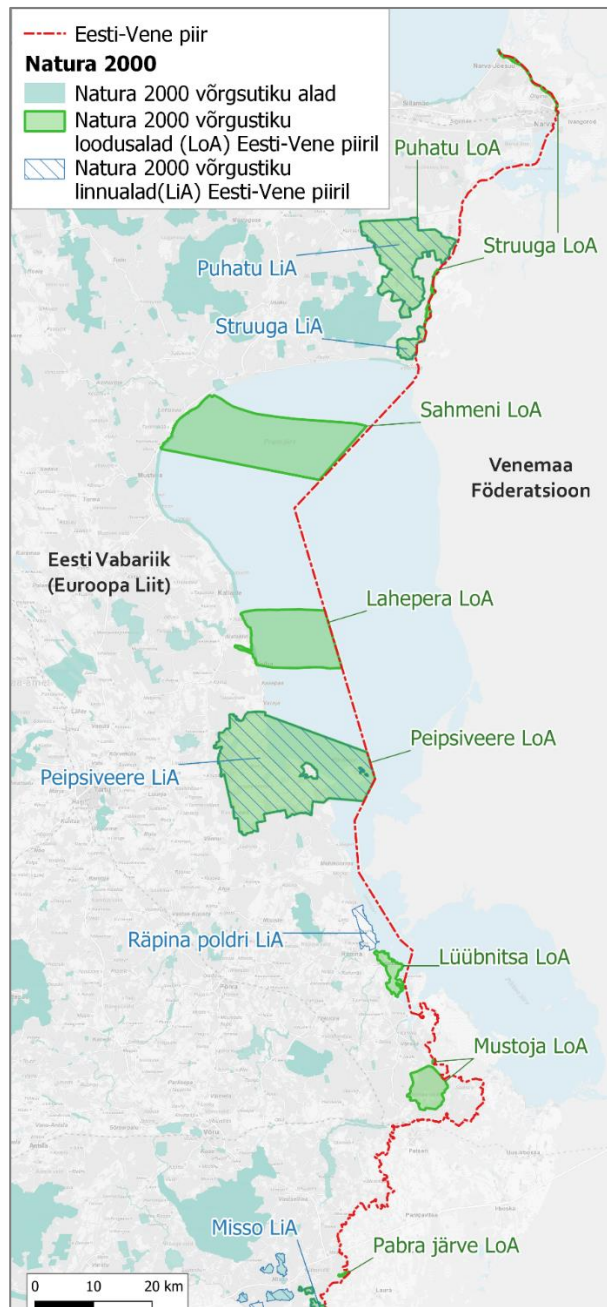
Kuna rahastu rakenduskavas ettenähtu ei ole valdavalt seatud konkreetselt määratud ruumiliste asukohtadega, siis võib tegevuse potentsiaalses mõjualas olla erinevaid Natura 2000 võrgustiku alasid. Rakenduskava eelnõu toob välja, et Eesti suurimad piirihalduse ja viisamenetluse katsumused ELi välispiiri kaitsmisel on piiritaristu rajamine Eesti-Vene maismaapiirile; sujuva, kuid turvalise piiriliikluse tagamine; suuremahuliste IT-süsteemide ja koostalitlusvõime toimimise tagamine ning EUROSURI ja mereseiresüsteemi ajakohastamine.

Rakenduskava eesmärgid on seatud peamiselt EL välispiiride piirihaldusega, s.t oluline osa rahastuse meetmetest on suunatud Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni piirile. Sellest tulenevalt on võimalikus mõjualas Eesti riigipiiri taristuga otsest puutumust omavad Natura 2000 võrgustiku alad. Natura võrgustiku alade paiknemist Eesti-Vene piiril illustreerib **Joonis 4-1**.

Tuleb aga välja tuua, et Eesti on füüsilise piiritaristu püstitamiseks investeerinud raha riigieelarvest ja teeb seda ka edaspidi. Maismaavälispiiri taristu loomist on alustatud, paigaldatud on piiripostid jne. Füüsilise piiritaristu ehitamise projekte rahastatakse peamiselt riigieelarvest ning ka mõju Natura aladele ja nende kaitse-eesmärkidele on hinnatud vastavate projektide raames^{10,11}.

Käesolevas töös hinnatav rakenduskava on suures osas seatud aga maismaapiirile tiptasemel valvetehnika (peaaegu 52% BMVI eraldisest on plaanitud kasutada selleks otstarbeks) jms eesmärkidega, mis otseselt füüsilist looduskeskkonda ega Natura alade kaitse-eesmärke ei puuduta.

Mõju prognoosimine Natura võrgustikule on läbi viidud rakenduskavas toodud tegevuste kaupa järgmises alapeatükis. Kuna ühegi tegevuse puhul ei tuvastatud seoseid Natura võrgustiku aladega ega võimalikku mõju, siis ei ole siinkohal konkreetsete linnu- ega loodusalade kirjelduste toomine asjakohane.

Joonis 4-1 Natura 200 võrgustiku alade paiknemine Eesti-Vene piiril. Aluskaart: Maa-amet, 2022

¹⁰Narva jõe äärde kavandatavate seirepositsioonide keskkonnamõju hindamise aruanne (avalikustamiseks). Lemma, 2021

¹¹ Kagupiiri maismaaosade põhiprojekti keskkonnamõju hindamise eelhindang. Lemma, 2020

Tõenäoliselt ebasoodsa mõju prognoosimine

Natura 2000 võrgustikule võivad potentsiaalselt mõju avaldada tegevused, mida kavandatakse läbi viia looduses, Natura võrgustiku aladel või nende mõjualas. Potentsiaalsed mõjud sellistel tegevustel võiksid olla otsesed füüsilise keskkonna muutused (elupaikade vähendamine ja kahjustamine tariostuobjektide rajamise tõttu Natura aladel) või ka näiteks objektide rajamisel tekkiv häiriv mõju liikidele jms. Rakenduskavaga ette nähtud rahastatavate tegevuste ja projektide osas viiakse järgnevas tabelis (Tabel 4-1) läbi eelhindamine, mis tuvastab kavandatu ja Natura 2000 võrgustiku alade omavahelise seose ning prognoosib kas ja milliste alade puhul on tõenäoline kava rakendamisega kaasnevate ebasoodsa mõjude teke.

Tabel 4-1 BMVI rakenduskavaga plaanitavate tegevuste mõju prognoosimine Natura 2000 võrgustiku aladele

BMVI erieesmärk	BMVI tegevused	Mõju prognoosimine	Natura eelhindamise tulemus
SO1 toetada Euroopa piiri- ja rannikuvalve poolt välispiiridel rakendatavat tõhusat Euroopa integreeritud piirihaldust, mille eest jagavad vastutust Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet ning piirihalduse eest vastutavad riiklikud asutused, et hõlbustada seaduslikku piiriületust, ennetada ja avastada ebaseaduslikku sisserännet ja piiriülest kuritegevust ning hallata tõhusalt rändevooge	EES (riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem), ETIAS (Euroopa reisiinfo ja -lubade süsteem) seadmed; BioMiddle litsentsid ja tootetugi; videospektraalvõrdleja 3. astmele; luubid, valgustusseadmed, mikroskoobid, statsionaarsed ja mobiilsed seadmed koos tarkvara ja tootetoega jne.	Piirikontrolli seadmete soetamisel puudub seos looduskeskkonnaga ning need kavandatakse kasutusele võtta piiripunktides. Tegevuse mõjualasse seega Natura 2000 võrgustiku alasid ei jää.	Ebasoodne mõju on välistatud.
	Droonid	Droonide soetamine tagab maismaapiiri kordonites operatiivse vaatlusvõimekuse. Tegevusel puudub seos looduskeskkonnaga ning muutusi looduses ei kaasne. Tegevuse mõjualasse seega Natura 2000 võrgustiku alasid ei jää.	Ebasoodne mõju on välistatud.
	Ida- ja kagupiiri seadmed (kaamerad, serverid, võrgu- ja turvaseadmed, valveseadmed, radarid, droonituvastus- ja tõrjeseadmed, tehnikute tööriistad)	Piirivalve maismaavarustuseks seiretehnika soetamisel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevuse mõjualasse seega Natura 2000 võrgustiku alasid ei jää.	Ebasoodne mõju on välistatud.
	Maismaasõidukid (kүнoloogibussid, piiripatrulli bussid)	Piirivalve maismaavarustuseks sõidukite soetamisel puudub seos looduskeskkonnaga. Kasutamine on eeldatav füüsiliselt väljaehitatud piiritaristul. Tegevuse mõjualasse seega Natura 2000 võrgustiku alasid ei jää.	Ebasoodne mõju on välistatud.
	Luhamaa juhtimispunkti kaasajastamine (ümberehitus, inventar, seadmed)	Toetab kagupiiri väljaehitamist. Tegevused Luhamaa juhtimispunktis on lokaalse iseloomuga ning nende mõjualasse Natura alasid ei jää. Juhtimispunkt asub enam kui 3 km kaugusel lähimast Natura 2000 võrgustiku alast (Pabra järve loodusala).	Ebasoodne mõju on välistatud.
	KILP jätkuarendused (*ainult piirivalvega seotud arendused, nt EUROSUR liides)	Info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate (IKT) jätkuarenduste arendamisel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevuse mõjualasse seega Natura 2000 võrgustiku alasid ei jää.	Ebasoodne mõju on välistatud.
	Seiretehnikute tööjõukulu ja koolituskulu (kuni 2029 lõpp)	Projekti vahendite kasutamisel tööjõu- ja koolituskulude katmiseks ei ole seost looduskeskkonnaga. Tegevuse mõjualasse seega Natura 2000 võrgustiku alasid ei jää.	Ebasoodne mõju on välistatud.
	Seiretehnika ülalpidamis- ja hoolduskulu	Seadmete korrektne toimimine ja hooldus vähendavad potentsiaalset rikete ja avariide ohtu, mis toimib põhimõtteliselt kaudselt soodsa mõjuna nii looduskeskkonnale üldisemalt kui ka Natura 2000 võrgustikule. Tegevus ei ole ruumiliselt piiritletud ja Natura 2000 võrgustiku alasid ei saa mõjualas olevateks lugeda.	Ebasoodne mõju on välistatud.
	Automatiseeritud piiriületuse toimivuse tagamine piiripunktides	Tegevusega kavandatakse piiripunktide jaoks seadmeid (süsteemide/iseteenindussüsteemide/e-väravad). Seadmete paigaldamine ja kasutamine toimub olemasolevates piiripunktides (nt Tallinn, Narva, Saatse) ja on lokaalse iseloomuga. Tegevuse mõjualasse seega Natura 2000 võrgustiku alasid ei jää.	Ebasoodne mõju on välistatud.
	EBCG-i panustamisega seotud uute ametnike koolitused.	Projekti vahendite kasutamisel koolituskulude katmiseks ei ole seost looduskeskkonnaga. Tegevuse mõjualasse seega Natura 2000 võrgustiku alasid ei jää.	Ebasoodne mõju on välistatud.
Kontaktametniku lähetamine Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti juurde	Projekti vahendite kasutamisel ametniku lähetuskulude katmiseks ei ole seost looduskeskkonnaga. Tegevuse mõjualasse seega Natura 2000 võrgustiku alasid ei jää.	Ebasoodne mõju on välistatud.	

BMVI erieesmärk	BMVI tegevused	Mõju prognoosimine	Natura eelhindamise tulemus
	Veesõidukite juhtimisoskuste koolitused, I astme piirikontrolli koolitused (turvatrükised ja trükitehnikad; intervjuerimine ja profileerimine; piirikontroll merepiiril; sõidukite kontroll), II astme piirikontrolli koolitused (võltsingute tuvastamine ekspertidele; inimkaubandus; varastatud sõidukite tuvastamine; intervjuerimine ja profileerimine; trükikoja külastus; näotuvastus; <i>advanced level document officer course</i>), Arendusalased koolitused (III astme piirikontrolli ekspertide koolitus, EUCARIS kasutajad; eristaatusega isikute ja vara kohtlemise koolitus; kultuurid, usundid, radikaliseerumine), Riigipiiri valvamise taktika täiendkoolitused (sh andmebaaside kasutamine, meeskonnakoolitused, juhtimisalased koolitused, erisõidukite juhtimise koolitused); õiguslased koolitused, keelekoolitused, Koolitus PPA töötajate ettevalmistuseks tööks kõrgema riskiga piirkonnas (mini HEAT).	Projekti vahendite kasutamisel koolituskulude katmiseks ei ole otsest seost looduskeskkonnaga. Tegevuse mõjualasse seega Natura 2000 võrgustiku alasid ei jää. Konkreetsete koolituste korraldamisel väliskeskkonnas (nt veesõidukite juhtimine, piirikontroll merepiiril jne) tuleb jälgida, et kaitstaval alal (Natura 2000 loodus- või linnualal) koolituse korraldamisel tuleb lähtuda alal kehtivast kaitsekorrast.	Ebasoodne mõju on välistatud.
	EES jätkuarendused	Tegevus sisaldab suuremahuliste IT-süsteemide väljatöötamist/hooldamist/ajakohastamist. Tegevustel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevuse mõjualasse seega Natura 2000 võrgustiku alasid ei jää.	Ebasoodne mõju on välistatud.
	ETIAS jätkuarendused	Tegevus sisaldab suuremahuliste IT-süsteemide väljatöötamist/hooldamist/ajakohastamist. Tegevustel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevuse mõjualasse seega Natura 2000 võrgustiku alasid ei jää.	Ebasoodne mõju on välistatud.
	SIS (Schengeni infosüsteem) jätkuarendused	Tegevus sisaldab suuremahuliste IT-süsteemide väljatöötamist/hooldamist/ajakohastamist. Tegevustel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevuse mõjualasse seega Natura 2000 võrgustiku alasid ei jää.	Ebasoodne mõju on välistatud.
	Koostalitlusvõime komponentide arendus ja süsteemi kasutuselevõtt	Tegevus sisaldab suuremahuliste IT-süsteemide väljatöötamist/hooldamist/ajakohastamist. Tegevustel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevuse mõjualasse seega Natura 2000 võrgustiku alasid ei jää.	Ebasoodne mõju on välistatud.
	EES andmekeskuste rent	Tegevus sisaldab suuremahuliste IT-süsteemide väljatöötamist/hooldamist/ajakohastamist. Tegevustel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevuse mõjualasse seega Natura 2000 võrgustiku alasid ei jää.	Ebasoodne mõju on välistatud.
	Ülalpidamine ja ETIAS riikliku üksuse kulud	Tegevus sisaldab suuremahuliste IT-süsteemide väljatöötamist/hooldamist/ajakohastamist. Tegevustel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevuse mõjualasse seega Natura 2000 võrgustiku alasid ei jää.	Ebasoodne mõju on välistatud.

BMVI erieesmärk	BMVI tegevused	Mõju prognoosimine	Natura eelhindamise tulemus
	EES ülalpidamine	Tegevus sisaldab suuremahuliste IT-süsteemide väljatöötamist/hooldamist/ajakohastamist. Tegevustel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevuse mõjualasse seega Natura 2000 võrgustiku alasid ei jää.	Ebasoodne mõju on välistatud.
	SIS ülalpidamine ja hooldus	Tegevus sisaldab suuremahuliste IT-süsteemide väljatöötamist/hooldamist/ajakohastamist. Tegevustel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevuse mõjualasse seega Natura 2000 võrgustiku alasid ei jää.	Ebasoodne mõju on välistatud.
	Koostalitlusvõime ülalpidamine ja hooldus	Tegevus sisaldab suuremahuliste IT-süsteemide väljatöötamist/hooldamist/ajakohastamist. Tegevustel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevuse mõjualasse seega Natura 2000 võrgustiku alasid ei jää.	Ebasoodne mõju on välistatud.
SO2 toetada ühist viisapoliitikat, et tagada ühtlustatud lähenemisviis viisade väljastamisele ja hõlbustada õiguspärast reisimist, aidates samal ajal ennetada rände- ja julgeolekuriske.	Näokujutise ja sõrmejälje hõive seadmed	Viisamenetluse digitaliseerimist toetavate seadmete soetamisel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevuse mõjualasse seega Natura 2000 võrgustiku alasid ei jää.	Ebasoodne mõju on välistatud.
	Euroopa Liidu ühtne e-viisa ja e-taotluskeskkonna rakendamine	Viisamenetluse digitaliseerimist toetavad IT-lahendused, millel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevuse mõjualasse seega Natura 2000 võrgustiku alasid ei jää.	Ebasoodne mõju on välistatud.
	Viisamenetlejate koolitamine ja stažeerimisprogramm, Schengeni hindamiseks riiklike ekspertide ettevalmistamine	Rahaliste vahendite rakendamisel koolitusteks ei ole seost looduskeskkonnaga. Tegevuse mõjualasse seega Natura 2000 võrgustiku alasid ei jää.	Ebasoodne mõju on välistatud.
	Ühisauditid ja viisamenetluspraktika	Viisamenetluse ja auditite läbiviimisel ei ole seost looduskeskkonnaga. Tegevuse mõjualasse seega Natura 2000 võrgustiku alasid ei jää.	Ebasoodne mõju on välistatud.
	Riigisisese viisaregistri arenduste II etapp	IKT arendustel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevuse mõjualasse seega Natura 2000 võrgustiku alasid ei jää.	Ebasoodne mõju on välistatud.
	VIS määruse muudatuste rakendamine	IKT arendustel puudub seos looduskeskkonnaga. Tegevuse mõjualasse seega Natura 2000 võrgustiku alasid ei jää.	Ebasoodne mõju on välistatud.

Natura eelhindamise tulemused

Eelhindamisel ei tuvastatud Natura 2000 võrgustiku alasid, mis oleksid rahastu rakenduskavas plaanitud projektide mõjualas, millest tulenevalt jõuab Natura eelhindamine järeldusele, **et BMVI rakenduskava elluviimisel on välistatud ebasoodsate mõjude avaldumine Natura 2000 võrgustiku aladele ja nende kaitse-eesmärkidele. Tulenevalt Natura eelhindamise järeldustest ei ole vajalik Natura hindamise järgmise etappi liikumine ehk puudub vajadus asjakohase hindamise läbiviimiseks.**

Rakenduskava elluviimine ei tohi Natura 2000 alasid ega nende kaitse-eesmärke kahjustada. Kava tegevuste rakendajal tuleb igakordselt kaaluda tegevuse võimalikku ebasoodsat mõju mõjualasse jäävatele Natura 2000 võrgustiku aladele ning vajadusel alatatada keskkonnamõju hindamise menetlus ning viia läbi Natura hindamine vajalikus täpsusastmes. Võimaliku ebasoodsa mõju ilmumise tõenäosust on võimalik ära hoida ning vähendada planeeringutes ja projektides Natura kaitse-eesmärkidega arvestamisega ning vajadusel leevendusmeetmete rakendamisega.

5 ASJAOMASTE ASUTUSTE SEISUKOHAD

Siseministerium saatis 22.03.2022 kirjaga nr 14-13.1/84-1 KSH eelhinnangu ja KSH algatamise otsuse eelnõu koos EL 2021-2027 perioodi piirihalduse ja viisapoliitika rahastu rakenduskava dokumentidega asjaomastele asutustele seisukoha esitamiseks. Seisukohta küsiti Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumilt, Välisministeriumilt, Rahandusministeriumilt, Keskkonnaministeriumilt, Keskkonnaametilt, Rõuge Vallavalitsuselt, Võru Vallavalitsuselt, Setomaa Vallavalitsuselt, Rõpina Vallavalitsuselt, Peipsiääre Vallavalitsuselt, Mustvee Vallavalitsuselt, Alutaguse Vallavalitsuselt, Narva-Jõesuu Linnavalitsuselt, Narva Linnavalitsuselt.

Seisukoha esitasid Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium, Välisministerium, Keskkonnaministerium, Keskkonnaamet, Peipsiääre Vallavalitsus, Mustvee Vallavalitsus. Kõik seisukoha esitanud asutused olid nõus Siseministeriumi poolt esitatud otsuse eelnõuga, et täielik KSH ei ole vajalik. Samuti ei esitatud täiendavaid tähelepanekuid või märkuseid.

KOKKUVÕTE

„Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu rakenduskava 2021-2027“ jaoks viidi läbi keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhinnang.

Käesolevas eelhinnangu aruandes anti ülevaade rakenduskavast ning sellega kavandatavatest tegevustest, selgitati rakenduskava seost teiste asjakohaste strateegiliste dokumentidega ning hinnati dokumendi rakendamise tulenevaid keskkonnamõjusid. Keskkonnakirjeldus on antud Natura alade kontekstis mahus, mis on asjakohane käesoleva töö raames.

Kokkuvõtteks võib öelda, et „Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu rakenduskava 2021-2027“ raames kavandatavate tegevustega ei kaasne ebasoodsat mõju Natura 2000 alade terviklikkusele ning ei ole alust eeldada olulise ebasoodsa keskkonnamõju kaasnemist.

Käesoleva keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhinnangu soovitusena on, et täismahus KSH ei ole vajalik.